

NACRX003540H

Dne: 12.11.2018 | Naše značka: NA- 3129-3/02-2018 | Vyřizuje/tel.: Koblasa / 974 847 339

ZPRÁVA ZE ZAHRANIČNÍ PRACOVNÍ CESTY

MÍSTO: Florencie (Itálie)

ÚČEL CESTY: Výzkum archivního materiálu, problematika elektronických dokumentů a digitalizace

ÚČASTNÍCI CESTY: Mgr. Pavel Koblasa, PhDr. Ing. Milan Vojáček, Ph.D.

ZPRÁVU PODÁVÁ: Mgr. Pavel Koblasa, PhDr. Ing. Milan Vojáček, Ph.D.

NAVŠTÍVENÉ INSTITUCE: Archivio di Stato di Firenze, Archivi storici dell'Unione europea

TRVÁNÍ CESTY: 21. – 27. 10. 2018

DATUM VYHOTOVENÍ: 1. 11. 2018

SCHVALUJE: PhDr. Eva Drašarová, CSc., ředitelka Národního archivu
podepsáno elektronicky

TEXT ZPRÁVY ZE ZAHRANIČNÍ PRACOVNÍ CESTY

ČÁST VŠEOBECNÁ:

Služební cesta v rámci programu reciproční výměny na základě dohody mezi Ufficio Centrale per i Beni Archivistici del Ministero per i Beni e le Attività Culturali della Repubblica Italiana a Archivní správou Ministerstva vnitra České republiky uzavřené dne 27. listopadu 1998.

Služební cesta probíhala bez komplikací, podle stanoveného plánu.

ČÁST ODBORNÁ:

V průběhu zahraniční služební cesty do toskánské Florencie byly navštíveny oběma účastníky dva archivy. Především se v první řadě jednalo o Státní archiv ve Florencii (*Archivio di Stato di Firenze*, Via della Giovine Italia 6, I-50122 Firenze), a dále také o Historický archiv Evropské unie (*Historical Archives of the European Union, Archivi storici dell'Unione europea*, Villa Salviati, Via Bolognese 156, I-50139 Firenze). V případě Státního archivu ve Florencii studijní pobyt mírně komplikovala výměna na postu ředitelky archivu. Nově jmenovaná ředitelka současně spravuje archiv v Římě, tudíž vzhledem k její nepřítomnosti nedošlo k osobnímu přijetí jako v uplynulém roce.

Státní archiv ve Florencii

Archivní výzkum

Konzultace s dr. Paolou Conti, archivářkou spravující habsbursko-lotrinské fondy z let 1737-1859

V oblasti výzkumu archivního materiálu se navázalo na předchozí studijní pobyty. Hlavní zájem se opět soustřeďoval na fond *Asburgo Lorena* obsahující písemnosti toskánské větve habsburského rodu, který vládl ve Florencii až do roku 1859. V rámci studia se pokračovalo v prohledávání písemností hospodářského rázu (účetní přílohy, prelimináře nákladů, korespondence s administrací statků ad.) se vztahem k organizaci toskánských statků a k některým zaměstnancům. Zajímavý byl soubor hospodářských instrukcí, a též hlášení z jednotlivých inspektorátů toskánských statků z období let osmdesátých a devadesátých 19. století. V předložených fasciklech nechyběly ani některé dokumenty osobní povahy, zejména vícero úmrtních oznámení, pokyny k organizaci smutečních oznámení a větší množství korespondence pocházející ze Salzburgu, Mürzstegu, Gödöllő, Lindau, Nice, Vídně, Ischlu ale také z českého Ostrova. Rovněž bylo možné prostudovat seznamy členů toskánského rytířského Řádu svatého Štěpána (*Sacro Militare Ordine di Santo Stefano Papa e Martire*), který založil již roku 1561 vladař Cosimo di Medici.

Dále se výzkum týkal některých dalších fondů se vztahem k toskánské velkovévodské rodině, případně k Českému království. Zde je třeba zmínit fond *Famiglia Antinori*, z níž pocházel generální zplnomocněnec toskánské velkovévody, který zastupoval zájmy rodiny i po jejím vynuceném opuštění Toskánska. Dále se jednalo o fond *Famiglia Strozzi di Mantova*, jehož nejsatrší části pocházejí již z 15. století, částečně obsahujícím některá

bohemika a o sbírku *Ceramelli Papiani*, v níž se nacházejí četné heraldické materiály k italským aristokratickým rodům. Neopomenut nezůstal ani fond toskánského ministerstva zahraničních věcí (*Segreteria e Ministero degli Affari Esteri*), kde lze najít materiály kupříkladu k rodu Este, Rohan či Fürstenberg.

Problematika elektronických dokumentů a digitalizace

Konzultace s dr. Francescou Fiori, vedoucí badatelny a digitalizačních projektů

Součástí byla návštěva archivního protokolu a spisovny, předvedení archivního elektronického systému pro správu elektronických dokumentů ministerstva kultury (EsPi), který archiv využívá od roku 2007 (ale pouze pro evidenci, ačkoliv je možné vkládat naskenované dokumenty, ale už ne např. e-maily). Protokol je jen na interní síti ministerstva a má k němu přístup pouze spisovna. Měl by být nahrazen nyní např. v milánském archivu testovaným ESSI pod názvem GIADA. Ten by měl umožňovat vkládání a práci s elektronickými dokumenty. Elektronická data ukládá pro ministerstvo kultury, potažmo pro archiv, tzv. certifikovaný ukladač, tj. najatá firma – PAR-ER.

Archiv, dle sdělení dr. Fiori, neprovádí výběr ve svých fondech, dokumenty ukládá dle věcných signatur do spisovny a po uplynutí lhůty kontinuálně do archivu.

Jedním z důležitých úkolů archivu je digitalizace historických fondů a jejich zpřístupnění on-line. Nicméně archiv nemá dostatek financí na digitalizaci. Mají jediného fotografa, který je zároveň webmaster a administrátor v archivu užívaných sw aplikací. Archiv je odkázán na projekty a především na spolupráci s dalšími partnery – často knihovny, muzea a vysoké školy. Dr. Fiori prezentovala některé dokončené, ale i běžící digitalizační projekty. Digitalizaci provádějí partneři nebo v projektu najaté firmy. Archiv ukládá digitalizáty na svých serverech a v další kopii na serverech v Římě. Archiv prezentuje digitalizáty na svých webových stránkách nebo na stránkách projektů či partnerských institucí. Celkový přehled pak (více méně) nabízí společný portál digitalizátů pro italské kulturní instituce.

Historický archiv Evropské unie

Konzultace k elektronickým dokumentům

Ředitel archivu Dieter Schlenker nás seznámil s hlavními úkoly archivu, provedl nás archivní budovou a představil nám své kolegy. Archiv má patnáct stálých pracovníků (z toho deset archivářů) a pět pracovníků v rámci běžících projektů. Archiv ukládá dokumenty institucí EU, počínaje Radou EU až po jednotlivé agentury. Generálně platí 30letá lhůta pro uložení dokumentů do archivu, některé agendy mají 15letou lhůtu, u některých agentur jsou lhůty ještě kratší. Archiv neprovádí výběr, archiválie přichází od původce současně s inventárními seznamy. Dokumenty, které byly v různém stupni utajení, jsou odtajněny. Okamžikem přijetí do archivu jsou archiválie přístupné veřejnosti. Výjimkou jsou osobní fondy a sbírky, které přicházejí do archivu průběžně, ty archiv zpracovává a lhůty pro zpřístupnění určuje po dohodě s původcem. S ohledem na dálkové zpřístupnění, jsou v posledních letech nově předávané archiválie u některých institucí EU digitalizovány a do archivu přichází jak papírový originál, tak digitální kopie. Starší materiály jsou v archivu systematicky digitalizovány prostřednictvím externí firmy. Od roku 2007 začínají evropské instituce úřadovat elektronicky. Elektronizace probíhá postupně a decentralizovaně. Některé instituce (především agentury) úřadují již plně elektronicky, ve většině je úřadování hybridní. Archiv by měl hrát roli koordinátora, ale jeho mandát, nástroje a prostředky jsou omezené. Každá instituce si pořizuje sw dle svého uvážení. Problémy se dají očekávat s uplynutím lhůty pro předání do archivu. Archiv v oblasti digitálního archivnictví připravuje pilotní projekt

digitálního archivu, který by pokryl potřeby archivu, co se týká digital born dokumentů a digitalizátů spravovaných archivem. Zároveň se snaží připravit metodické materiály (best practices, guidelines) pro různé typy svých původců.

Problematiku digitálního archivu prezentoval manažer elektronických dokumentů Samir Musa. V rámci diskuse jsme si vyměnily řadu konkrétních zkušeností s budováním digitálního archivu. Archiv EU v současné době připravuje ve spolupráci s externí firmou projekt digitálního archivu. Ten by měl být založen na využití sw Archivematica. Ten je, jako open sw, finančně dostupný, mají k dispozici firmu, která se účastní evropských kempů k vývoji Archivematica měla by DA implementovat. V současné době se dokončuje architektura DA. Nevyřešena je otázka přístupu producentů do DA (rovnou nebo přes archivy), problematika metadat a struktura informačních balíčků, otázka reingestu AIP, ale také otázka využití AToMu. Do archivu by měly být uloženy digital born dokumenty. Především jde o archivaci webu evropských institucí, která probíhá minimálně třikrát do roka a v současné době mají cca 40 TB dat. Další velkou kolekcí jsou audio soubory (MP3 pro publikaci + WAV pro uložení) vznikající v rámci projektu oral history (Europe Voices). Vedle těchto digital born archiválií mají řadu digitalizátů (cca 150 TB, z toho 19% textových, zbytek vesměs obrazových), které by rovněž měli uložit do DA. Digitalizáty nyní zpřístupňují ve formě náhledů a texty navíc s OCR vrstvou. Vše pořizují pomocí outsourcingu.

S ohledem na předpokládané využívání produktu Archivematica bylo navázání osobních kontaktů s Historickým archivem EU velmi užitečné a může být využitelné v rámci komunity uživatelů a vývojářů sw Archivematica i do budoucna.